احکام نماز آیات (خسوف) - 11 /بهمن/ 1396

اسباب نماز آیات

-1 اسباب شرعی وجوب نماز آیات عبارت است از: کسوف خورشید و خسوف ماه، اگرچه مقدار کمی از آن‌ها گرفته شود ؛ زلزله و هر حادثه غیرعادی که باعث ترس بیشتر مردم شود، مانند بادهای سیاه یا سرخ و یا زرد که غیرعادی باشند ؛ تاریکی شدید، فرو رفتن زمین و ریختن کوه، صیحه آسمانی و آتشی که گاهی در آسمان ظاهر می شود.
در غیر از کسوف و خسوف و زلزله، باید آن حادثه موجب ترس و وحشت بیشتر مردم شود، و حادثه ای که ترس آور نباشد، و یا موجب ترس و وحشت افراد نادری گردد، اعتبار ندارد.

-2 وجوب نماز آیات، مختص کسانی است که در شهر وقوع حادثه هستند ؛ و کسانی هم که در شهر متصل به شهری که حادثه در آن رخ داده، به طوری که مانند یک شهر محسوب شوند، و زندگی می کنند، حکم آن‌ها را دارند.

زمان ادای نماز آیات

-3 وقت ادای نماز آیات خورشید و ماه گرفتگی از هنگام شروع گرفتگی تا زمان شروع در بازشدن آن است، و احتیاط ترک نشود، که قبل از آن که شروع در بازشدن نماید، به انجام نماز بشتابد، و اگر از آن وقت تأخیر انداخت، باید نماز را با نیت قربة إلی الله بخواند، و نمی‌تواند نیّت اداء و یا قضا داشته باشد.

-4 در زلزله و مانند آن که غالباً مدّت وقوع آنها برای خواندن نماز آیات گنجایش ندارد، نباید نماز را به تأخیر بیندازد و در صورتی که معصیت کند و فوراً نخواند بعد از آن مادام العمر واجب است و باید آن را بدون قصد اداء و قضا (قصد ما فی الذمه) بخواند.

کیفیت نماز آیات

-5به چند صورت می توان نماز آیات را به‌جا آورد:

صورت اوّل:
بعد از نیت و تکبیرةالاحرام، حمد و سوره خوانده شود و به رکوع برود، سپس سر از رکوع برداشته و دوباره حمد و سوره را بخواند و به رکوع رود، و باز سر از رکوع بردارد، و حمد و سوره بخواند و به رکوع رود، و سپس سر از رکوع بردارد، و همین‌طور ادامه دهد، تا یک رکعت پنج رکوعی که قبل از هر رکوعی حمد و سوره خوانده است انجام دهد، سپس به سجده رفته و دو سجده نماید، و بعد برای رکعت دوم قیام کند، و مانند رکعت اول انجام دهد، و دو سجده را به جا آورد و بعد از آن تشهد بخواند و سلام دهد.

صورت دوّم:

بعد از نیت و تکبیرةالاحرام، حمد و یک آیه (البته احتساب بسم‌الله به عنوان یک آیه، صحیح نیست)از سوره ای را قرائت کرده و رکوع کند، سپس سر از رکوع بردارد، و آیه دیگری از آن سوره را بخواند و به رکوع رود، و بعد سر از رکوع برداشته و آیه دیگری از همان سوره را قرائت نماید، و همین‌طور تا رکوع پنجم ادامه دهد تا سوره ای که پیش از هر رکوع، یک آیه از آن را قرائت کرده، قبل از رکوع آخر تمام شود. سپس رکوع پنجم را به‌جا آورد و به سجده رود، و پس از اتمام دو سجده، برای رکعت دوم قیام نماید و حمد و آیه ای از یک سوره را بخواند و به رکوع برود، و همین‌طور مانند رکعت اول ادامه دهد تا تشهد بخواند و سلام دهد ؛ و چنانچه بخواهد برای هر رکوعی به یک آیه از سوره ای اکتفا کند، نباید سوره حمد را بیش از یک مرتبه در اول آن رکعت بخواند.

صورت سوم:
یکی از رکعت‌ها را به یکی از دو صورت، و رکعت دیگر را به نحو دیگر به‌جا آورد.

صورت چهارم:
سوره ای که آیه ای از آن را در قیام پیش از رکوع اوّل خوانده، در قیام پیش از رکوع دوم یا سوم یا چهارم تکمیل نماید، که در این صورت واجب است بعد از سر برداشتن از رکوع، سوره حمد را در قیام بعدی اعاده نموده و یک سوره یا آیه ای از آن را اگر پیش از رکوع سوم یا چهارم است، قرائت کند، و در این صورت واجب است که آن سوره را تا قبل از رکوع پنجم به آخر برساند.

به جماعت خواندن نماز آیات

-6 حکم جماعت در نماز آیات مانند جماعت در نمازهای یومیه می‌باشد، که قرائت امام از قرائت مأموم کفایت می‌کند.

تقسیم یک آیه به دو قسمت

-7 تقسیم یک آیه به دو قسمت در نماز آیات، مثل این که «لم یلد» یک قسمت، و «ولم یولد» یک قسمت دیگر باشد، اشکال ندارد.

رسیدن به جماعت در رکوع دوم

-8 اگر کسی به رکوع دوّم رکعت اول نماز آیات جماعت برسد، داخل شدن در جماعت، محلّ اشکال است.

به جماعت خواندن

-9خواندن نماز آیات به جماعت اشکال ندارد، بلکه مستحب است به جماعت خوانده شود.

قرائت بلند برای مردان

-10 مستحب است قرائت آن را بلند بخوانند.

قنوتهای مستحب

-11 در نماز آیات در هر قیام دوّمی بعد از قرائت، قنوت مستحب است. پس در مجموع دو رکعت پنج قنوت می باشد. و جایز است به دو قنوت اکتفا نماید، یکی از آن ها قبل از رکوع پنجم، لیکن باید این قنوت را به نیت رجاء به جا آورد ؛ و دوّمی هم قبل از رکوع دهم ؛ و اکتفا کردن به قنوت آخری (قبل از رکوع دهم) جایز است.

تزاحم وقت نماز آیات با یومیه

-12 در صورتی که وقت نماز یومیه وآیات با هم ضیق شود، نماز یومیه مقدّم می باشد.

نمازهای آیات قضا شده

-13 س. نمازهای آیاتی که از انسان فوت شده ومشخص نیست مربوط به زلزله یا ماه گرفتگی و یا خورشید گرفتگی است، باید به چه نیتی خواند.

ج. به نیت مافی الذمه بخواند.

علم به خسوف

-14 س. آیا کسی که در هنگام ماه گرفتگی، ماه گرفتگی را نبیند، و بداند که ماه گرفتگی است، باید نماز آیات بخواند یا نه؟

ج. در فرض سؤال، هنگام ماه گرفتگی باید نماز آیات بخواند.

-15س. اگر تمام خورشید یا ماه بگیرد و مکلف نماز نخوانده باشد، در دو صورت ذیل وظیفه او چیست؟
الف) اگر گرفتگی را بفهمد، و عمداً یا نسیاناً نماز را به جا نیاورد؟
ب) اگر گرفتگی را نفهمد، و بعد از گذشت زمان متوجه شود؟

ج. در هر دو صورت قضا واجب است.

خسوف در روز

-16 س. اگر زمان شروع خسوف که منجّمین اعلام می کنند، در ساعاتی از روز است که هنوز ماه به گونه ای که قابل رؤیت باشد طلوع نکرده، آیا باز هم باید نماز را خواند، یا باید صبر کرد تا ماه طلوع کند؟

ج. وجوب نماز آیات مختص کسانی است که در محل ماه گرفتگی قابل رؤیت هستند و کسی هم که در مکان متصل به آن محل است، به‌طوری که مانند یک محل محسوب شوند، زندگی می کند، حکم آن‌ها را دارد.

سجده سهو

-17 س. در نماز آیات برای خسوف اگر سجده سهو خارج از زمان خسوف خوانده شود، در حالی که نماز آیات در زمان خسوف ادا خوانده شده، آیا نماز صحیح است؟

ج. نماز صحیح است.

قضای نمازهای آیات

-18 س. این جانب چند سال به علت جهل و سهل انگاری نمازهای آیات خود را به جا نیاورده ام، و اکنون نمی دانم که در طی آن چند سال چه تعداد نماز آیات بر من واجب شده است. حال تکلیف بنده در خصوص تعداد نمازهایی که باید انجام دهم چیست؟

ج. انجام آن مقدار از نمازهایی که یقین دارید به عهده شما آمده است واجب است و نسبت به مقدار مشکوک وظیفه‌ای ندارید.